

Сандра Р. Милановић
Универзитет у Крагујевцу
Факултет педагошких наука у Јагодини
Катедра за дидактичко-методичке науке

DOI: 10.46793/KDNN23.479M
УДК: 37:811.163.41

Весна В. Миленковић
ОШ „17. октобар”
Јагодина

ИНОВАТИВНЕ МЕТОДЕ У НАСТАВИ – КОРЕЛАЦИЈА СРПСКОГ ЈЕЗИКА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

Апстракт: Иновативне методе у настави имају за циљ да мотивишу ученике за учење, а самим тим и да омогуће сваком ученику да се максимално развија. Један од начина да се то оствари је повезивање садржаја из више дисциплина. Међусобно повезани наставни садржаји омогућавају ученицима целовито, применљиво и трајно знање. Како би се таква настава осмислила, припремила и реализовала, неопходно је да учитељ буде креативан и посвећеном свом послу.

У раду смо приказали могућности повезивања наставе српског језика са другим наставним предметима, као и резултате анкете о мишљењу ученика о одржаним часовима.

Кључне речи: корелација, мотивација, почетна настава српског језика.

УВОД

Циљ савремене школе је да се сваки ученик максимално развије. Увођење иновација у наставу треба да представља реакцију на недостатке традиционалне наставе. Оне морају бити смишљене тако да доприносе ефикасности наставе.

У оквиру неопходне модернизације рада од изузетног значаја је повезаност наставних предмета, што позитивно утиче на мотивацију ученика за учење. Како мотивацији за учење припада важно место у самом процесу

учења, повезивањем физичке активности и учења желели смо пробудити код деце и ученика мотивацију за учењем. „Мотивација за учење је посебна врста мотивације и неопходан предуслов за постизање успеха и остваривање позитивних резултата у настави” (Миленковић 2023: 41). Јавља се као „један веома важан аспект васпитно-образовних постигнућа ученика у наставном процесу која треба да омогуће задовољавање ученичких потреба кроз различите врсте активности” (Иванек 2016: 133). Учитељ има значајну улогу у мотивисању ученика. Од његовог начина рада, личних особина, стручног ауторитета и потенцијала такође зависи мотивисаност ученика (Петровић, Мрђа, Лазић 2012). Мотивација може значајно утицати на квалитет знања (Бојовић 2017). Потребно је избегавати и шаблоне и монотонију у настави, како би се развијала интелектуална радозналост код ученика (Миленковић 2023). Деци и ученицима је потребно омогућити повезивање знања из различитих области. На тај начин долази се до знања која су трајнија, ефикаснија, целовитија и применљивија у пракси. У раду смо приказали могућност корелације наставе српског језика са осталим наставним предметима као иновативну методу рада у другом разреду основне школе.

КОРЕЛАЦИЈА НАСТАВЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

Сам појам *корелација* значи „међусобни однос, узајамна зависност, повезаност, сразмера” (Клајн, Шипка 2007: 661). Дакле, корелација подразумева повезивање. Под корелацијом у настави подразумевамо повезивање наставних садржаја из више наставних предмета, како би знања ученика била ефикаснија, целовитија, а самим тим и трајнија.

На значај матерњег језика као наставног предмета указује М. Вучковић: „Улога и значај језика у свакодневном човековом животу и раду знатно утичу на то да *мајтерњи језик као наставни предмет* заузима централно место у програмској структури разредне наставе” (Вучковић 1993: 11). Такође, поменути аутор наводи: „**Образовни значај** наставе матерњег језика огледа се у разноврсности и богатству сазнања која треба да постану ученичко трајно животно искуство. Нека од тих сазнања се надовезују на оно што дете искуствено већ донекле поседује, док су друга потпуно нова” (Исто: 12).

Настава математике има важну улогу у развијању интелектуалних способности ученика. Математичко знање примењује се у свим областима људске делатности. Настава физичког васпитања доприноси свестраном развоју личности, утиче на јачање здравља, усавршавање моторике, развијање физичких и функционалних способности. Настава дигиталног света оспособљава ученике да раде са подацима и информацијама и развија код ученика дигиталне компетенције које су неопходне у савременом друштву.

Потребно је ученицима омогућити да повезују знања из више дисциплина, како би њихова знања била трајнија и применљива. Наставни садржаји који су међусобно повезани омогућавају да знање буде целовито. Постоје различите могућности да се оствари корелација наставних предмета, а ми смо у овом раду покушали да покажемо да се садржаји из српског језика могу повезати са садржајима других наставних предмета.

МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

Предмет истраживања је испитивање ефеката примене корелације наставе српског језика са другим наставним предметима на *јосћииінућа ученика у обласћии срјској језика*.

Циљ истраживања је утврдити *на који начин и у којој мери корелација настјаве срјској језика са друјим настјавним јредмејима ујиче на јосћииінућа ученика у обласћии срјској језика*.

Полазна хипотеза: *Корелација настјаве срјској језика са друјим настјавним јредмејима има јозиијиван ујицај на јосћииінућа и мојивацију ученика у јочейној настјави срјској језика*.

Истраживачке технике: тестирање, анкетирање

Инструменти истраживања: тестови знања, анкета за ученике

Узорак истраживања: 23 ученика

Организација и ток истраживања: март школске 2022/2023.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА СА ДИСКУСИЈОМ

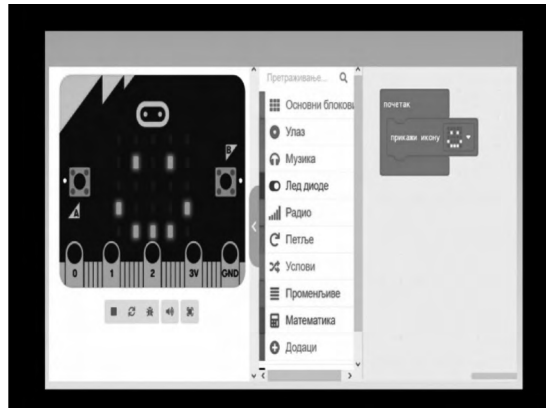
У овом делу рада приказаћемо експерименталан програм који смо користиле за реализацију наставних јединица из различитих наставних предмета.

Табела 1. Наставне јединице и корелација

Наставна јединица	Корелација
<p>„Слатка математика”, Ана Миловановић</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Анализа драмског текста ▶ Драматизација ▶ Илустрација 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ МАТЕМАТИКА: Разломци (утврђивање) ▶ ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ: Математички полигон (вежбање) ▶ ДИГИТАЛНИ СВЕТ: Евалуација часа помоћу микробита (обрада)
<p>Утврђивање штампаних слова латинице</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ МАТЕМАТИКА: Римске цифре (утврђивање) ▶ ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ: Азбучни полигон (утврђивање) ▶ ДИГИТАЛНИ СВЕТ: Микробит (обрада)
<p>„Пролећница”, Јован Јовановић Змај – обрада</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ МАТЕМАТИКА: Симетрија (утврђивање) ▶ ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ: Полигон (дечије игре) ▶ МУЗИЧКА КУЛТУРА: „Пролеће” (обрада песме по слуху)
<p>▶ Решавамо и правимо ребусе.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ МАТЕМАТИКА: Текстуални задаци ▶ ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ: шетња ▶ СВЕТ ОКО НАС: Знаменитости нашег краја (мапа ума) ▶ МУЗИЧКА КУЛТУРА: Песма „Волимо те, Јагодино” (обрада по слуху) ▶ ЛИКОВНА КУЛТУРА: Илустрација песме „Волимо те, Јагодино” ▶ ДИГИТАЛНИ СВЕТ: Микробит – исписивање речи <i>Јагодина</i> на микробиту.
<p>„Шума живот значи”, Тоде Николетић</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Анализа текста ▶ Драматизација текста ▶ Илустрација текста 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ МАТЕМАТИКА: Одузимање бројева до 100. ▶ ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ: скокови ▶ СВЕТ ОКО НАС: Шуме, мапа ума ▶ МУЗИЧКА КУЛТУРА: „Шума блиста, шума пева” (обрада по слуху) ▶ ЛИКОВНА КУЛТУРА: Израда луткица за драмски приказ текста
<p>„Оцене”, Гвидо Тартаља</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Анализа и драматизација текста. 	<p>ЧАС ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ: Дрво проблема – успех ученика МАТЕМАТИКА: Текстуални задаци ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ: Оцењивање извођења вежби</p>

„СЛАТКА МАТЕМАТИКА”, АНА МИЛОВАНОВИЋ

У циљу мотивације за рад, ученици су у уводном делу часа обновили разломке. У главном делу часа ученици су анализирали драмски текст, драматизовали га и илустровали. У завршном делу часа ученици су радили математичко-спорстски полигон, чиме је остварена корелација са физичким и здравственим васпитањем. Евалуацију часа ученици су радили помоћу микробита – они који су били задовољни часом, програмирали су на микробиту смајли, чиме је остварена корелација са дигиталним светом.

Слика 1. Евалуација часа помоћу микробита

„АБЕЦЕДА”

У циљу мотивације, у уводном делу часа остварена је корелација са математиком обнављањем римских цифара. У главном делу часа правили смо заједнички постер абецеде и програмирали смо по групама на микробиту задате речи. У завршном делу часа радили смо азбучни полигон (на различите значине кретали смо се по постављеним словима).

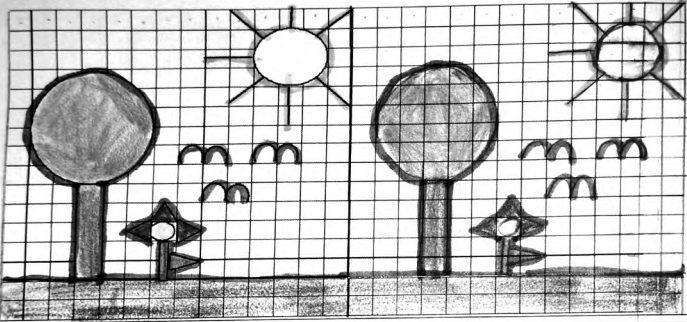
Слика 2. „Абецеда”

„ПРОЛЕЋНИЦА”, ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ ЗМАЈ

Обрадом песме „Пролећница” по слуху, ученици су мотивисани за рад. У главном делу часа обрадили смо песму „Пролећница” Јована Јовановића Змаја. Затим смо из математике обновили симетрију адекватним задацима. Час смо завршили полигоном који смо назвали *Дечије игре*.

ПРОЛЕЋНА ГЕОМЕТРИЈА

1. Нацртај подударне фигуре.

За Дан планете Земље 6 група горана засадиле су исти број дрвећа. Укупно засађено 42 стабла. По колико стабла је засадила свака група горана?

$42 : 6 = 7$ Свака група горана засадила је по 7 стабла.

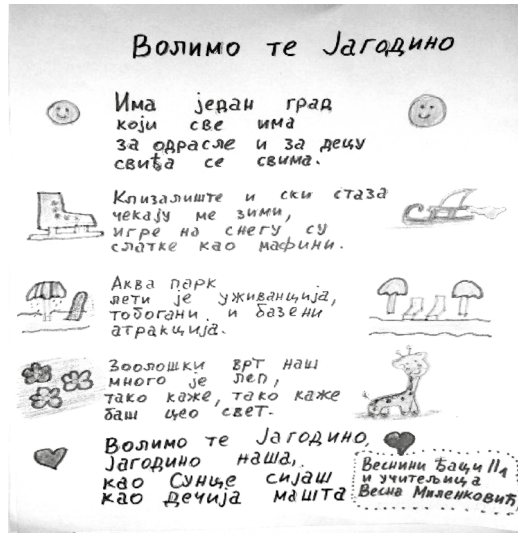
Осморо ученика је учествовало у акцији сакупљања пластичних флаша. Сваки ученик је сакупио по 5 флаша. Колико флаша су укупно сакупили?

$8 \cdot 5 = 40$ Укупно су засадили 40 флаша.

Слика 3. „Пролећница”

РЕШАВАМО РЕБУСЕ

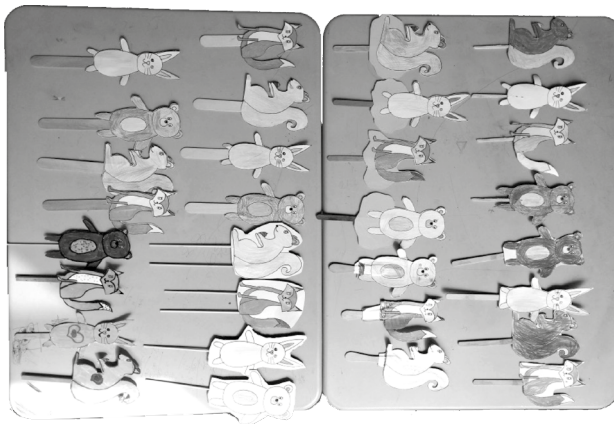
У уводном делу ученици су решавали математичку скривалицу. Свака група је на крају добила по једну слику неке знаменитости Јагодине. Обишли смо знаменитости Јагодине. Радили смо мапу ума са централним појмом – знаменитост нашег краја. Креирали смо ребусе са централним појмовима – знаменитости Јагодине. Учили смо по слуху песму „Волимо те, Јагодино”, а затим је и илустровали. Исписивали смо на микробиту реч *Јагодина*.

Слика 4. Ребус

„ШУМА ЖИВОТ ЗНАЧИ”, ТОДЕ НИКОЛЕТИЋ

На почетку обрадили смо песму „Шума блиста, шума пева” у циљу мотивације ученика. Затим смо радили мапу ума са централним појмом *шума*. Драматизовали смо текст помоћу луткица које смо правили. Сви су имали прилику да буду и глумци и публика. Обновили смо правила понашања у позоришту. У завршном делу часа радили смо скокове имитирајући шумске животиње.

Слика 5. „Шума живот значи”

„ОЦЕНЕ”, ГВИДО ТАРТАЉА

На почетку часа радили смо дрво проблема – успех ученика у циљу мотивације за рад. Решавали смо текстуалне задатке са тематиком школе. Обрађивали смо драмски текст „Оцене” Гвида Тартаље. На крају смо изводили научене вежбе и оцењивали.

Слика 6. „Оцене”

По завршетку експерименталног програма, ученици су радили анкету. Анкета је садржала три питања.

Табела 2. Прво питање: Да ли ти се допадају одржани часови?

Да ли ти се допадају одржани часови?	
Да	22 - 95,65%
Не	1 - 4,35%

Добијени одговори на прво питање анкете показују да се већини ученика (95,65%) допадају реализовани часови, док је само један ученик (4,35%) изјавио да му се не допадају часови.

Табела 3. Друго питање: Шта ти се највише свидело на одржаним часовима?

Шта ти се највише свидело на одржаним часовима?	
Читање	4 - 17,39%
Задаци из математике	3 - 13,04%
Полигон (физичка вежба)	5 - 21,74%
Микробит	5 - 21,74%
Израда мапе ума	4 - 17,39%
Дрво проблема	2 - 8,70%

Како је експериментални програм обухватао све наставне предмете нижих разреда, занимало нас је шта се ученицима највише свидело на часовима. Највише ученика (по 21,74%) изјаснило се да им се највише свидео рад на микробиту и извођење спортских вежби на полигону. Читање и израда мапе ума као најинтересантније изабрало је по 17,39% ученика. Решавање задатака из математике одабрало је 13,04% ученика, док се 28,70% њих одлучило за дрво проблема.

Табела 4. Колико често бисте волели да имате овакве часове?

Колико често бисте волели да имате овакве часове?	
Свакога дана	15 - 65,22%
Повремено	7 - 30,43%
Не желим их	1 - 4,35%

Када је реч о трећем постављеном питању, највише анкетираних ученика, 65,22%, рекло је да би желело да свакога дана имају овакве часове, 30,43% повремено, а 4,35% да не жели да има овакве часове.

ЗАКЉУЧАК

Циљ савремене школе данас подразумева максималан развој сваког ученика. Зато је неопходно примењивати нове иновативне методе и тако превазилазити ограничења традиционалне наставе. Према речима М. Дејића и Д. Мартиновића, „циљ сваке савремене наставе јесте интегрисано учење, при чему знања повезујемо хоризонтално и вертикално” (Dejić,

Martinović 2012: 220). Када говоримо о настави, под корелацијом подразумевамо повезивање наставних садржаја из више наставних предмета, што доприноси да знања ученика буду ефикаснија, целовитија, а тиме и трајнија (Дејић 2001: 256).

Корелацијом наставе српског језика и других наставних предмета ученици могу да се адекватно мотивишу и припреме за час и на тај начин дубље продру у суштину садржаја који уче и сагледају његове елементе са више аспеката. Припрема и реализација часова корелације наставе српског језика са другим наставним предметима је веома тешка. Потребно је да учитељи буду креативни, стрпљиви, иновативни како би часови корелације били успешно реализовани.

Недостатак времена, средстава, литературе и упутстава представљају тешкоћу учитељима да реализују часове корелације. У раду су приказани примери тематских дана у нижим разредима основне школе у оквиру којих је реализована корелација наставе српског језика са осталим наставним предметима. Резултати анкете показују да се већини ученика овакав начин рада допада. Занимљиви су им садржаји из свих наставних предмета. Предности које пружају иновативне методе треба искористити за мотивисање ученика за учење. Надамо се да ће овај рад помоћи и подстаћи учитеље да припремају и реализују овакав начин рада у школи.

ЛИТЕРАТУРА

Војовић, I. (2017). *Podsticanje motivacije učenika za učenje i nastavnom procesu*. Beograd: Univerzitet u Beogradu.

Вучковић, М. (1993): *Методика наставе српског језика и књижевности*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Дејић, М., Martinović, D. (2012). Corellation of Mathematics and Physical Education. *Quarterly Journal*, Arad: "Aurel Vlaicu" University.

Дејић, М., Милановић, С., Миленковић, В., Јовановић, И. (2001). Ставови учитеља о корелацији почетне наставе математике и физичког васпитања. *Методички аспекти наставе математике IV*, Јагодина: Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу.

Ivanek, P. (2016). *Stručno usavršavanje nastavnika i obrazovno-vaspitna postignuća učenika srednje škole*, Doktorska disertacija. Banja Luka: Filozofski fakultet.

Клајн, И., Шипка, М. (2007): *Велики речник стираних речи и израза*. Нови Сад: Прометеј.

Миленковић, В. (2022). Диференцирање наставе у складу са образовним стандардима и утицај на постигнућа ученика у почетној настави математике, Докторска дисертација. Ужице: Педагошки факултет.

Петровић, Н., Мрђа, М., Лазић, Б. (2012). Савремено основно математичко образовање и методика наставе, *Норма*, XVII/2, 155–170.

Sandra R. Milanović

University of Kragujevac

Faculty of Education in Jagodina

Department of Didactics and Methodology

Vesna V. Milenković

Primary school “17. October“

Jagodina

INNOVATIVE METHODS IN TEACHING - INTEGRATING SERBIAN LANGUAGE WITH OTHER SUBJECTS

Summary: Innovative methods in teaching aim to motivate students to learn, and therefore to enable each student to achieve their maximum potential. It can be accomplished through integration of contents from different subjects. Integrated teaching contents enable students to gain comprehensive, applicable and permanent knowledge. Designing and preparing such teaching require a great deal of creativity and dedication.

The paper presents some possibilities of integrating the teaching Serbian language with other subjects, as well as the results of a survey on the opinion of students about the classes held.

Keywords: correlation, motivation, teaching Serbian language in lower elementary classes.